

שיעור יב: גדר איסור כלאיים

דף ד ע"ב

תוכן:

- א. מהו איסור 'העלאה' - מחלוקת רש"י והראשונים
- ב. שאלות על שיטת רש"י
- ג. הבנת כוונת רש"י כשיטת הראשונים והקושי בה
- ד. גדר איסור כלאיים - הלבישה או ההנאה
- ה. שאלת הפסי"ר במוכרי כסות והיוצא ממנה בהגדרת איסור כלאיים
- ו. ביאור הגמרא לפי"ז לשיטת רש"י
- ז. ביאור הרמב"ם בעניין אהל מכלאיים עפ"י זה
- ח. מסקנת הגמרא לפי רש"י ויישוב שאלת הראשונים

מקורות לשיעור:

רש"י בד"ה "ואפילו מוכרי כסות"

רש"י ביומא דף סט בד"ה "גמדא שרי"

רמב"ן כאן בד"ה "ואפילו מוכרי כסות"

מסכת כלאיים פרק ט משנה ה

מסכת שבת דף כט ע"ב בהתייחס למשנה בכלאים ורש"י שם ותוספות ד"ה

"ובלבד"

ב"ק דף קיג ע"א לגבי לבישת כלאיים כדי להבריח את המכס

'בית הלוי' ח"א סימן א

הרמב"ן לשבת דף קיא ע"ב ד"ה "האי מסוכרייתא" והר"ן על הרי"ף (דף מא ע"א

מדפי הרי"ף)

הר"ן בחולין בפרק גיה"נ בדף לב מדפי הרי"ף

תוספות למסכת נדה דף סא ע"ב ד"ה "אבל"

הרמב"ם בהלכות כלאיים פרק י הלכה יב

א. מהו איסור 'העלאה' - מחלוקת רש"י והראשונים

הגמרא אומרת שאם היה כתוב רק "לא יעלה עליך", "הו"א כל דרך העלאה אסר רחמנא ואפילו מוכרי כסות, כתב רחמנא 'לא תלבש שעטנז' דומיא דלבישה דאית ביה הנאה".

יש לעיין:

1. מה בדיוק חידש "לא תלבש" שלא היינו יודעים מ"לא יעלה"?
2. מהי הדוגמא של "מוכרי כסות" שמביאה הגמרא?
3. מהו הביטוי "דרך העלאה", למה לא כתבה הגמרא "כל העלאה"?

פשטות לשון הגמרא מורה ש"לא יעלה" לבדו היה אומר שדי לאיסור כלאיים בהתכסות בבגד אף ללא שנותנת ללובש הנאה, כמו במוכרי כסות (לדוגמא: לבש בגדים חמים בימות החמה המסבים לו צער מהחום) היינו, האיסור הוא במה שמונח עליו בגד כלאיים. מה התחדש ב"לא תלבש"? שצריך שהלבוש ייתן הנאה ללובש, וכך למדו רוב הראשונים כאן.

והנה רש"י בד"ה "ואפילו מוכרי כסות" פירש: "שאינ מתכוונים להנאת חימום". מבואר ברש"י, שלא כפי שאמרנו, ואם היה כתוב רק "לא יעלה" לא הייתי אוסר התכסות שאין בה הנאה אלא לעולם יש צורך שההתכסות תיתן הנאה, ורק אין צורך שיתכוון הלוּבש להנאת חימום, קמ"ל "לא תלבש" שאם אינו מכוון להנאה אינו אסור.

יש לעיין מה ראה רש"י לבאר באופן שונה מהמשמעות הפשוטה של לשון הגמרא שמה שהתחדש בלבישה זה "דאית בה הנאה" ולא שצריך לכוון להנאה?

כשהגמרא אומרת ש"לא יעלה" לבדו היה מורה ש"כל דרך העלאה אסר רחמנא" היא צירפה לזה דוגמא: "ואפילו מוכרי כסות". והנה המקרה של מוכרי כסות מופיע במשנה במסכת כלאיים פרק ט משנה ה: "מוכרי כסות מוכרים כדרכם ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים", משנה זו הובאה בגמרא במסכת שבת בדף כט ע"ב ובפסחים דף כו ע"ב ובשני המקומות הגמרא תולה את דין מוכרי כסות במחלוקת ר"ש ור"י בדין דבר שאינו מתכוון, ואומרת שדין המשנה בכלאיים נכון דווקא לדעת ר"ש המתיר דבר שאינו מתכוון.

א"כ, רואים שהגמרא שם הבינה שלמוכרי כסות יש הנאה אלא שאינם מתכוונים לה, שהרי אם אין הנאה, מהו ה"אינו מתכוון" שם? הרי הם מתכוונים להעלות על עצמם, והנאה אין בכלל ולא רק שאינם מתכוונים לה! לכאורה זה מה שהכריח את רש"י לפרש את הגמרא אצלנו שלא כפשוטה, ופירש שאם היה כתוב רק "לא יעלה", לא היינו אומרים שחייב אף ללא הנאה כלל, אלא היינו אומרים שחייב כשיש הנאה ואינו מתכוון לה, שהרי זו משמעות 'מוכרי כסות' כפי שעולה בסוגיה בשבת ובפסחים, קמ"ל "לא תלבש" שחייב רק אם מתכוון להנאה.

א"כ, רש"י הבין שהביטוי בגמרא: "מוכרי כסות", הינו רומז לעניין מוכר לנו והוא שם קוד למשנה במסכת כלאיים, לכן פירש באופן שיתאים למקרה במשנה כפי שהתפרש בגמרות, שיש הנאה אלא שאינו מתכוון לה.

לעומ"ז, שאר הראשונים ילמדו שאין כוונת הגמרא אצלנו באומרה "מוכרי כסות" לציור המשנה במסכת כלאיים של מוכרי כסות. כאן, שלא כשם, מדובר שאין להם הנאה בלבישה וממילא גם ר' יהודה יסכים שמותר להם להתכסות.

ואם נשאל על שיטתם, כיצד הייתה לגמרא הו"א ללמוד את "לא יעלה" שאסורה העלאה ללא הנאה, הרי אם אין בה הנאה כלל, ברור הוא שגם המעלה איננו מתכוון ליהנות ומדוע ר"ש, שמתיר שם במסכת כלאיים בדבר שאינו מתכוון, יחייב?

הדבר פשוט ביותר, שכן ללא הפסוק "לא תלבש" האיסור בכלאיים הוא עצם מה שמונח על גופו כלאיים, ואם זה גוף האיסור, הרי שמספיק שמכוון לשאת על גופו בגד זה אף שלא מכוון ליהנות, שהרי מכוון הוא לגוף האיסור, אולם למסקנה שבעיני גם הנאה הרי שלר"ש יש צורך שיכוון לגוף האיסור, היינו להנאה, ולא די שמכוון להעלאה, כדי שיהיה אסור.

ב. שאלות על שיטת רש"י

1. שואלים הראשונים על רש"י, שכאמור פירש שגם אם היה כתוב רק "לא יעלה" היינו אוסרים רק באופן שיש הנאה, אלא שאינו מתכוון לה, אך אם אין הנאה כלל אין הו"א לחייבו, ובא "לא תלבש" לומר שפטור בגלל שאינו מתכוון וצריך שיכוון - והרי לר"ש שהוא זה שמתיר במוכרי כסות, דבר שאינו מתכוון מותר מסברא ללא פסוק, ולשם מה צריך בכלל את "לא תלבש"?

2. עוד שואלים הראשונים, שלפי ר' יהודה עוד יותר קשה, שהרי אם ב"לא יעלה" יש הנאה אלא שלא מתכוון לה, למה לא יהיה חייב? הרי חייב על דבר שאינו מתכוון! והרי הסוגיה כאן שבאה להראות שכלאיים זה 'מופנה' היא אליבא דר' יהודה שאינו דורש סמוכים אלא כשמופנה, ולפיו דבר שאינו מתכוון חייב ואיך "לא תלבש" אומר שמותר בגלל שאינו מתכוון להנאה?

3. לכאורה עוד יל"ע לפי רש"י, הגמרא אומרת "כתב רחמנא לא תלבש דומיא דלבישה דאית ביה הנאה". דברי הגמרא לא מובנים לשיטת רש"י, שהרי הדרשה הייתה צריכה להיות שצריך כוונה ולא שצריך הנאה, שהרי גם בהעלאה יש הנאה לרש"י!

4. כמו"כ, ביומא דף סט אומרת הגמרא "האי נמטא גמדא דנרש שריא" ופירש שם רש"י: "גמדא- קשה. שרי- אין בו משום כלאיים דהעלאה דומיא דלבישה דאית ביה הנאת חימום הוא דאיתסר". מבואר ברש"י שם, שזה שבעינין שהבגד ייתן הנאה ידעינין רק מ"לא תלבש" ולא מ"לא יעלה" וזה לכאורה שלא כדבריו כאן!

לכן הראשונים לומדים את הגמרא כפשוטה, שהעלאה דומיא דמוכרי כסות, זה באופן שאין הנאה כלל ו'מוכרי כסות' שכאן אינם אותם ה'מוכרי כסות' שבמשנה בכלאיים, שם יש הנאה אלא שאינו מתכוון לה ורק בצירור שם חלקו ר"י ור"ש, אך לא בסוגיין. נמצא עד כה, שלפנינו מחלוקת ראשונים מה התחדש ב"לא ילבש" - לרוב הראשונים התחדש שאיסור כלאיים מצריך שתהיה הנאה ואילו לרש"י, כפי שהבינו הראשונים אותו, התחדש שעליו לכוון לאותה הנאה כדי שיהיה אסור.

נסיון לתירוץ קושיית הראשונים

והנה קודם שניגש לברר את שיטת רש"י, נעמוד על שאלה אחת של הראשונים עליו. הראשונים הקשו, שהרי הסוגיה נאמרה לפי ר' יהודה ואיך ניתן לומר לפיו שאינו עובר על איסור כאשר אינו מכוון להנאה?

והנה לפי רש"י יוצא ש"לא תלבש" הינו גזה"כ שצריך כוונה כדי לעבור, וא"כ יל"ע מה הקשו הראשונים, הרי יש כאן גזה"כ מיוחדת שבעינין כוונה כדי לעבור על איסור כלאיים,

וא"כ כאן, באיסור כלאיים, ר' יהודה יודה, שכדי לעבור בעיני כוונה ויחלוק רק בשאר המקרים!

אמנם ניתן לטעון כנגדנו, שהרי מהגמרא בשבת ובפסחים עולה במפורש שר' יהודה מחייב כשאינו מתכוון בכלאיים (במוכרי כסות) וא"כ רואים שאינו מתחשב בדרשה, אולם עדיין יש להבין את הראשונים שהרי הראשונים לא הקשו על ר' יהודה מכוח הגמרא בשבת ובפסחים, וא"כ נראה שלא נזקקים לה לשאלתם!

אלא, הבנת העניין נעוצה בהבנת שיטת ר' יהודה המחייב בדבר שאינו מתכוון. לשון המאירי בשבת דף קג ש"ר' יהודה סבר אינו מתכוון כמתכוון", והביאור הוא דכשהתורה אסרה מלאכת 'חורש' בשבת והוא גרר ספסל, אמנם הוא עשה את החריץ, אולם מהו שם המעשה אותו עשה? האם נקרא 'חרישה'? לא! הוא עוסק במעשה גרירה ור"ש סבר שפרשנות המעשה היא לפי הכוונה, הוא הולך לגרור לכן המעשה נקרא 'מעשה גרירה', אז למרות שהוא עשה את החריץ אך התורה אסרה מעשה חרישה וזה נקרא מעשה גרירה, אולם ר' יהודה שלא אזיל בתר הכוונה, לדידו כל מה שנעשה זה שם המעשה לכן כיון שהמעשה פעל חריץ זה גם נקרא 'מעשה חרישה'. א"כ לדעתו כאשר התכוון אדם למעשה גרירה כלולה בכוונתו כוונה גם לכל פרטי המעשה הקשורים בו, הגמרא בפסחים דף כה אומרת "לר"י אינו מתכוון כמתכוון", כשאדם הולך לגרור ויכולות להמשך עוד פעולות, זה ג"כ כלול במה שהולך לעשות, כלול בעשייתו כל מה שהולך לצאת מתוך הפעולה שלו, ולכן אין לומר שחסר במחשבתו וכוונתו, כי זה מה שהלך לעשות, "אינו מתכוון כמתכוון".

ממילא לר' יהודה לא יכול להיות מצב שנצריך כוונה מפורשת נוספת על כוונה לעשייתו, שהרי היא לא תוסיף דבר כיוון שהכל כבר נכלל בכוונתו למעשה, ממילא לא יכול ר' יהודה ללמוד שיש כאן דרשה שאומרת שבכלאיים צריך כוונה נוספת על כוונת הלבשה, שהרי לר' יהודה גם אם לא התכוון מפורש יש לנו את כוונתו וכיצד נמעט דבר שאינו מתכוון, הרי בכל אינו מתכוון כאילו כוון?! ולומר שאיסור העלאה הינו איסור שונה ובו ר' יהודה מודה שצריך כוונה הינו חידוש גדול.

והנה לפני שנבאר את רש"י באופן שלישי, השונה מהאופן שבו למדוהו הראשונים, ננסה לבארו בדיוק כשיטת הראשונים עצמם.

ג. הבנת כוונת רש"י כשיטת הראשונים והקושי בה

היה ניתן לבאר ברש"י ורש"י אכן למד כשיטת הראשונים, שאם היה רק הפסוק "לא יעלה", היינו אומרים שהאיסור הוא בהעלאה לבדה אף שאין בה הנאה, והדרשה של "לא תלבש" מלמדת שבעינין לאיסור כלאיים לבישה שיש בה הנאה, ואיך זה נכנס ברש"י שכותב שמוכרי כסות אין מתכוונים להנאת חימום?

רש"י מתכוון לומר שזו הסיבה שהיינו אומרים שכאשר אינו מתכוון חייב (וזה יהיה אף לר"ש) שהרי האיסור אינו ההנאה, שאז אם לא מתכוון אליה אינו חייב לר"ש כי לא התכוון לאיסור עצמו, אלא ההעלאה היא האיסור והרי לה הוא התכוון, ואילו המסקנה מ"לא תלבש" היא שהאיסור הוא בהנאה וממילא כשאינו מתכוון להנאה נחלקו בזה ר"ש ור"י.

א"כ, למה רש"י נקט דווקא בצירור של אינו מתכוון להנאה ולא כתב כשאר הראשונים שפשוט אין הנאה? כי למד כנ"ל, ש"מוכרי כסות" הכוונה למשנה בכלאיים ששם המקרה הוא שאינם מתכוונים להנאה, אולם ה"אינו מתכוון" המחייב הינו רק סימן לכך שהאיסור הוא עצם ההעלאה ולא ההנאה, דאל"כ לא היה חייב באינו מתכוון לר"ש.

אולם הראשונים ששאלו על רש"י כנ"ל, שהרי הסוגיה לפי ר"י שאוסר דבר שאינו מתכוון וכיצד הפסוק בא לאסור ללא כוונה ועוד שאלו למה מכאן לא נלמד לכה"ת שצריך כוונה כדי לעבור, למדו ברש"י לא כך, ושגזה"כ לפי רש"י לא חידשה שבעינין לבישה שיש בה הנאה אלא חידשה שצריך כוונה.

יל"ע מדוע לא רצו הראשונים לבאר ברש"י כמו שהצענו ובכך היו מתיישבים הקשיים? סברו הראשונים שאם רש"י למד כמותם שמצד "לא יעלה" אין צורך שבלבישה תהיה הנאה, לא מובן מדוע הביא ציור "מסובך" שאינו מכוון להנאה ומזה נלמד שהאיסור בעצם ההעלאה ולא כתב פשוט שבאמת אין הנאה, ואף לפי מה שהצענו ברש"י נקט את דוגמת המשנה בכלאיים שכן זו הדוגמא שהגמרא הביאה, עדיין קשה מדוע הגמרא, לפי רש"י, הביאה את ציור המשנה בכלאיים ולא נקטה את הציור הפשוט?

והנה הבנת הראשונים ברש"י שגזה"כ של "לא תלבש" חידשה שצריך שבלבישה תהיה כוונה להנאה, ולא שתהיה הנאה, ניתנת לסיוע מלשון רש"י בסוגיה בשבת דף כט ע"ב בד"ה "מוכרין כדרכן" שכתב: "כסות של כלאיים לובשו בשוק כדי להראותו למוכרו, דלא

אסרה תורה אלא לבישה **שהיא להתחמם** כדרך כל הלובשים והעלאה דומיא דלבישה נמי דמיתהני בה", נראה ברש"י שהחידוש אינו שצריך לבישה שיש בה הנאה, אלא שדעת הלובש תהיה לכוונת הנאה.

ממש כאופן זה מצינו ב'ראים' ששאל מדוע מוכרי כסות פטורים לר"ש מטעם דשא"מ (נראה שכוונתו לשאלת הראשונים שנעסוק בה לקמן, דהרי זה פסי"ר) ותירץ שגזה"כ של "דומיא דלבישה" אומרת שצריך שיתכוון בפועל להנאה, א"כ מפורש בו שלמד את גזה"כ שהגמרא מנסחת "דאית בה הנאה" כ"כוונתו להנאה" וכך למדו הראשונים ברש"י ולכן הקשו עליו כנ"ל.

לאחר שראינו שקשה לבאר ברש"י שלמד כשאר הראשונים, נראה שלמעשה אף שרש"י לא למד כראשונים, אולם גם לכאורה לא למד כפי שהבינו בו, אלא באופן שלישי. לשם כך יש קודם לכל לברר נקודה מרכזית: הראשונים למדו שהתחדש ב"לא תלבש" שלא די בכך שלבש והעלה ע"ע בגד כלאיים אלא צריך גם שתהיה הנאה, יל"ע מהו היחס בין הלבישה וההעלאה לבין ההנאה בהגדרת האיסור?

ד. גדר איסור כלאיים - הלבישה או ההנאה

והנה 'בית הלוי' בסימן א אות ה חוקר בגדר האיסור בכלאיים -

האם עניינו של איסור כלאיים הוא **איסור לבישה** אלא שיש **תנאי** באותה לבישה שצריך שתיתן הנאה, וכמו שיש תנאי שצריך שהבגד הלבוש יהיה שוע טווי ונוז.

או שמא אחרי הפסוק "לא תלבש" התחדש גדר חדש והוא שהתורה אסרה בכלאיים את **ההנאה עצמה**, ואיסור כלאיים הינו **איסור הנאה**, אולם איזו הנאה? לא כל הנאה, אלא רק הנאה של לבישה, אבל החפצא דאיסורא הוא ההנאה.

נראה שניתן להבין את הצד הראשון טוב יותר לפי הראשונים כאן שללא "לא תלבש" הו"א שאסורה רק העלאה ללא הנאה בכלל, א"כ אם היה רק איסור "לא יעלה" ברור הוא שהאיסור היה עצם ההעלאה או הלבישה, שהרי לא צריך כלל שתהיה הנאה, וא"כ נראה שגם אחרי ה"לא תלבש" לא שינינו לגמרי את ההבנה, אלא רק התחדש תנאי שבעינן הנאה.

הוכחה מבגדי כהונה שהאיסור הוא הלבישה

'בית הלוי' שם באות ד רוצה להוכיח מבגדי כהונה, שהגמרא אומרת בערכין דף ג ע"ב שאשתרי כלאיים לגבם בשעת עבודה, ושואל 'בית הלוי', דלכאורה, לשם מה צריך להתירם במיוחד, הרי "מצוות לאו ליהנות ניתנו" ומכיוון שלובשים זאת למצווה הרי שאם האיסור הוא ההנאה, וודאי יהיה מותר אף ללא פסוק.

אלא שדן בראייה זו, שהרי סו"ס הם נהנים לא מקיום המצווה אלא הנאת הגוף שהבגד מיסב להם, ויש לשאול, האם ב"מצוות לאו ליהנות ניתנו" אמרינן רק שהנאת המצווה איננה נחשבת הנאה, אך במקרה ויש לו גם הנאת הגוף הרי זו הנאה, כשיטת הר"ן בנדרים טו ע"ב, או כרשב"א שם בנדרים הסובר שאפילו לגבי הנאת הגוף הנלווית, אנו אומרים "מצוות לאו ליהנות ניתנו".

מה הסברא בר"ן? כבר ביררנו בספרנו 'שערי עיון' לפסחים עמוד שב, שבאיסורי הנאה לא עצם ההנאה אסורה אלא **נטילת ההנאה** וא"כ כיוון שבכל איסורי תורה צריך שהדבר ייעשה בדרך עשייה הרי שבאסוה"נ צריך ליטול את ההנאה בדרך נטילת הנאה, וכשלושב ונהנה דרך מצווה, לא נחשב שנוטל את ההנאה כדרך נטילה.

ראייתו תובן רק לפי שיטת הר"ן בנדרים, לפיה ניתן להוכיח מכאן שהאיסור בכלאיים אינו ההנאה, אלא הלבישה היא גוף האיסור אולם יש תנאי שתהיה בלבישה הנאה, ואם כך אין צריך **נטילת** הנאה, שזה אין בפעולת מצווה, שכן האיסור אינו איסור הנאה, אלא די **שיש** הנאה שאז מתקיים התנאי וזה מתקיים גם כאן.

הוכחה מגניבת המכס ומוכרי כסות שהאיסור הוא ההנאה

אבל, שואל 'בית הלוי', הגמרא אומרת בב"ק דף קיג ע"א שדין לבישת כלאיים אפילו על גבי עשרה בגדים להבריא את המכס מותר רק אם אנו סוברים שדבר שאינו מתכווין מותר, והנה אם האיסור בכלאיים הוא ההנאה, הרי שהברחת מכס שהוא לובש שלא לשם כוונת הנאה, מובן שדינו יהיה תלוי במחלוקת ר"ש ור"י, שהרי אינו מתכוון לגוף האיסור, שהיא ההנאה, אולם אם האיסור הוא גוף הלבישה וההעלאה, הרי כשהבריא מהמכס התכוון להעלות על עצמו את הכלאיים ומה גרע שלא התכוון להנאה, הרי ההנאה היא רק תנאי שתהיה, אך אינה גוף האיסור וממילא לא צריך לכוון אליה! וא"כ מהגמרא הזו לכאורה מוכח שהחפצא של האיסור הוא ההנאה! אותו חשבון יהיה אף לגבי מוכרי כסות

שראינו שהגמרא תולה זאת במחלוקת ר"ש ור"י וגם שם הם מתכוונים ללבישה אך לא להנאה ולכן מובן שזה תלוי בדין דבר שאינו מתכוון.

הירושלמי אודות בגד שחציו צמר וחציו פשתים

'בית הלוי' שם באות ה מביא את הירושלמי בריש פ"ט מכלאיים, האומר שבגד שחלקו כלאיים וחלקו לא, והוא מתכסה בחלק שאינו כלאיים עובר על איסור כלאיים. מפרש 'בית הלוי' (אין זה הפירוש היחיד בכוונת הירושלמי) שמדובר בבגד שחלקו צמר וחלקו פשתים, חלק הצמר ומקום החיבור מונח על הקרקע והוא מתכסה רק בחלק הפשתים.

וקשה מדוע אוסר הירושלמי, הרי על גוף האדם מונחים רק פשתים?

מוכיח 'בית הלוי' מהירושלמי שבגד שמחוברים בו צמר ופשתים, הרי שכל הבגד נעשה חפצא דאיסורא ולא רק אותו המקום בו מחוברים הצמר והפשתים וא"כ אף שבאמת האדם לבוש רק בחלק הנמצא על גופו, אולם אותו החלק הוא בגד אסור.

והנה בתוספות בדף ה ע"ב ד"ה "עד" כתוב בשם ריב"ן (וכ"ה שיטת רש"י) שדין כלאיים הרי הוא דווקא כשהצמר והפשתים יחד הם "שוע טווי ונוז" ושואלים תוספות על ריב"ן שהרי את דין 'עשה דוחה ל"ת' למדנו מכלאיים בציצית ושם חוטי התכלת הם צמר לבדו בלא פשתן אלא שחיבור החוטים לבגד נעשה ע"י קשרים, וא"כ לפי דבריך אין שם כלל איסור כלאיים ולמה יש צורך בהיתר של 'עשה דוחה ל"ת'?

עיין בשיעור כ שנרחיב בסוגיה זו, אולם כעת, לענייננו, רק נציין את שאומר הגר"ח בחידושים לש"ס שבכלאיים יש שני דיני איסור: דין של "לא תלבש שעטנז", "שוע טווי ונוז", שאז כל הבגד נעשה לכלאיים ולחפצא דאיסורא. "שוע טווי ונוז" זה הלכה בבגד כלאיים, רק זה מגדיר את הבגד כבגד כלאיים, ויש דין אחר של איסור: "צמר ופשתים יחדיו" של חיבור בשתי תכיפות ואז הבגד עצמו לא נעשה איסור, אלא יש לאדם איסור להעלות על עצמו צמר בפנ"ע ופשתים בפנ"ע כשהם "יחדיו", ו"צמר ופשתים יחדיו" זו הלכה בהעלאה. (ועיין בגר"ח מדוע בכלל יש צורך בהלכה הראשונה ולא די בשנייה).

והנה לכאורה לפי הגר"ח לא יובן הירושלמי, שהרי הירושלמי מדבר בבגד שתפור משני חלקים: צמר ופשתים, ותפירה היא כמו קשירה בין צמר לבדו לפשתים לבדם ולא שהכל

שוע טווי ונוז, וא"כ למה בציור הירושלמי יהיה אסור, הרי לא כל הבגד נעשה כלאיים לפי הגר"ח?

לכאורה, הגר"ח יפרש שאמנם הבגד כולו אינו חתיכה דאיסורא, אבל האדם למעשה לובש לא רק את החלק שנמצא על גופו שהוא באמת רק פשתים, אלא את הבגד כולו, כולל חלק הצמר שנסרך, ומניח ע"ע בגד אחד שיש בו כלאיים 'יחדיו' והאדם העלה ע"ע בגד של כלאיים, אף שלא כל הבגד כלאיים אבל הבגד כולו אחד, והוא לובשו בצורת לבישה כזו שהבגד נסרך אחריו, הוא לובש בגד שיש בו כלאיים ולא משנה היכן נמצאים הכלאיים.

מדוע 'בית הלוי' לא ביאר כך והוציא מהירושלמי שהכל נעשה בגד של כלאיים בניגוד להבנת הגר"ח?

צ"ל שהוא לשיטתו שהאיסור בכלאיים הוא ההנאה ולא הלבישה, א"כ כשהבגד נסרך, אף אם נגדיר את האדם כלבוש בכל הבגד למרות היותו נסרך בחלקו, אולם הוא נהנה רק מהחלק שעליו וא"כ אם לא כל הבגד כלאיים יוצא שהוא לא נהנה מהכלאיים אלא מהחלק שעליו שאינו כלאיים, אמנם הוא לבוש בבגד כלאיים אבל לא נהנה מהכלאיים שע"ג הקרקע, לכן לשיטתו לא יכול היה 'בית הלוי' ללמוד כך בירושלמי, ולשיטתו הוכיח מהירושלמי שכל הבגד נעשה כלאיים בכל מקרה אפילו אם רק קשור ודלא כבנו הגר"ח.

בדעת הגר"ח ע"כ נצטרך לומר שהאיסור בכלאיים אינו איסור הנאה אלא איסור לבישה והרי הוא לבוש בכלאיים, אף שלא נהנה מהכלאיים.

והנה לפי הגר"ח קשה, אם האיסור הוא הלבישה, מדוע דין מוכרי כסות וגניבת המכס תלוי במחלוקת ר"ש ור"י? וחוזרת שאלת 'בית הלוי' למקומה.

ה. שאלת הפסי"ר במוכרי כסות והיוצא להגדרת איסור כלאיים

השאלה

הגמרא בשבת דף כט ע"ב, כאמור, תלתה את המשנה של 'מוכרי כסות' במחלוקת ר"ש ור"י בדין 'דבר שאינו מתכוון', והנה הקשו תוספות שם ועו"ר, הרי במוכרי כסות זה מצב של פסי"ר שייחנו ובפסי"ר מודה ר"ש.

לכן תוספות שם בד"ה "ובלבד" מבארים שיש להעמיד באוקימתא שמתכסים באופן כזה שאינו פסי"ר שיהנו.

שיטת הרמב"ן והר"ן לשבת

אולם הרמב"ן לשבת דף קיא ע"ב ד"ה "האי מסוכרייתא" והר"ן על הרי"ף (דף מא ע"א מדפי הרי"ף) מבארים אחרת.

ישנם שתי צורות לבישה: כשאדם לובש בגד **בסתם** יש בזה הנאה, אך כשלוּבש **באופן שאינו ע"מ ליהנות** זה **לא נקרא לבישה** אלא זה כסוּחב משאוי בעלמא, הוא סוּחב בגד ולא לובש אותו, **הגדרת לבישה** היא דווקא באופן שעושה זאת לצורך הנאה.

א"כ, מוכרי כסות אף שבאמת **יש להם** הנאה, אך לא עושים זאת **בשביל** הנאה ולכן זה יוגדר כמעשה נשיאת משוי ולא כלבישה.

לפי שיטתם נמצא, שיש צורך בהנאה לא מפני שהאיסור הוא הנאה, אלא כדי להגדיר זאת כמעשה לבישה, וא"כ לא רק שצריך שתהיה הנאה אלא צריך שיתכוון להנאה, וזהו עניין המתכוון ולא מתכוון, דמכיוון שאינו מתכוון ליהנות הרי שזה לא מוגדר כלל כלבישה ואף שפסי"ר שיהנו אך זה לא יעזור להגדיר זאת כלבישה, דלזה בעינן כוונה מפורשת.

ניתן לבאר בשיטתם ביתר עומק:

הרמב"ם בספר המצוות מצוה קפז בא "לרמוז על שרש גדול שלא קדם לי זכרו" ומבאר מדוע מנה את איסורי בישול בשר וחלב ואכילת בשר בחלב כלאווים נפרדים, ואילו את איסור הנאה מבשר בחלב, שגם הוא נלמד מפסוק מיותר, לא מנה לחוד, ומבאר ש"ידע המקשה כי איסור הנאה אין ראוי למנותו מצוה בפנ"ע, מפני שהיא והאכילה ענין אחד כי האכילה מין ממני הנאה..." , אכילה והנאה הם עניין אחד, שהרי אכילה היא מין ממני הנאה. מהי כוונתו?

אין כוונתו שלאכילה אין מאפיין משל עצמה ושכל האיסור באכילה הוא בהנאה שמקבל מהאכילה ולא בעצם האכילה, שהרי הרמב"ם כותב ש"הזהירנו **מאכול** בשר בחלב" ולמה מזכיר "מאכול" שזה רק אופן מציאותי איך להשיג את ההנאה, שיכתוב רק ש"הזהירנו ליהנות"?

אלא, האיסור הוא לעשות 'אכילה' אלא מעשה אכילה הינו לקיחת הנאה, לקיחת הנאה כזו שהיא עיקר ההנאה שהחפץ עומד לה, ולכן אף שהאיסור הוא איסור **אכילה** אולם אכילה פירושה השתמשות של אכילה והשתמשות מובנה הנאה, יש הרבה להאריך בעניין הרמב"ם הזה ואכמ"ל.

כך נגדיר כאן - לבישה היא סוג של איסור הנאה, אך לא מצד ההנאה שמגיעה אליו **כתוצאה** מהלבישה, אלא **הלבישה עצמה** היא מעשה של לקיחת הנאה, לבישה היא מין ממניי הנאות, הוא משתמש בבגד לחימום וכדו' ולכן אם לא שם את הבגד עליו לשם זה, זו לא 'לבישה'.

לשיטתם נבין, מה שלכאורה יש לתמוה, מהיכן יודעת הגמרא אצלנו שבלבישה צריך שתהיה הנאה הרי אין פסוק על כך? להנ"ל זה מונח בעצם הגדרת לבישה.

בספרי בפרשת 'כי תצא' (פב) מובאת דרשת הגמרא בנוסח אחר: "לבישה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש אליה ולומר לך מה לבישה מיוחדת **שהיא** הנאת הגוף". מבואר כרמב"ן שלבישה היא הנאה.

הר"ש במסכת כלאיים דן למה ניתן לעשות למת תכריכים מכלאיים ולא חיישינו ל'לעג לרש' ומבאר שמכיוון שאיסור כלאיים הרי הוא רק כשיש הנאה ואילו למת אין הנאה אין איסור וממילא אין 'לעג לרש', והנה עצם תירוצו יכול להסתדר עם שני הצדדים בחקירת 'בית הלוי'.

אולם עיין בתוספות למסכת נדה דף סא ע"ב ד"ה "אבל" שחולקים על תירוץ הר"ש וטוענים שהרי גם בציצית חייב בה רק אם יש לו הנאת לבישה ובכ"ז יש 'לעג לרש' בציצית, והנה יש לעיין בדבריהם:

1. אם החפצא דאיסורא בכלאיים הוא ההנאה איך תוספות מדמים לציצית, הרי שם המחייב הוא הלבישה ואילו ההנאה היא רק תנאי בלבישה?

2. תוספות אומרים שגם בציצית צריך לבישה עם הנאה. היכן תוספות מצאו זאת? אלא נראה בתוספות שגם בכלאיים האיסור הוא הלבישה ולא ההנאה, אולם כוונתם היא כנ"ל שללא הנאה לא קרויה 'לבישה', וזו הסיבה שבציצית צריך לבישה עם הנאה, שהרי אין מקור בציצית שצריך הנאה בלבישה.

והנה רע"א שואל על ראשונים אלו, אם ללא כוונה אינה 'לבישה' אלא משאוי, למה ר"י אוסר במוכרי כסות אף שלא כיוונו? הרי אין כלל את מעשה העבירה? רע"א נשאר בקושיה.

אולם ניתן לומר, שר' יהודה חולק על עצם ההגדרה של הרמב"ן ב'לבישה' וכל הגדרת הרמב"ן ששם לבישה נקבע עפ"י כוונתו להנאה, תלויה בגוף מחלוקת ר"ש ור"י ונכונה רק לר"ש. דהנה כבר ביארנו לעיל שלר"י "אינו מתכון כמתכון", היינו, מעשה מוגדר עפ"י עצמותו ולא עפ"י כוונתו. גרירת הכסא לר"ש אינה מוגדרת כ'מעשה חרישה', צריך שיהיה שם 'מעשה חרישה' על הגרירה וכוונתו היא זאת שנותנת את שם המעשה, אולם לר"י המעשה מוגדר עפ"י מה שהוא בפועל עושה ולא עפ"י כוונתו, לכן מוכרי כסות ששמו ע"ע את הבגד הרי זה מוגדר מצ"ע כלבישה לר"י אף שלא עשו בשביל הנאה.

עכ"פ התבאר ברמב"ן שלא כ'בית הלוי' שהאיסור הוא ההנאה, אלא החפצא דאיסורא אינו ההנאה אלא הלבישה או העלאה, אולם מתי זה נקרא לבישה ולא סתם משאוי? רק כשנעשית לצורך הנאה!

לפי הגדרה זו נוכל לבאר את המשנה במוכרי כסות עפ"י הגר"ח, דאמנם האיסור הוא הלבישה והם התכוונו ללבישה, ומה גרע בזה שלא כיוונו להנאה? דעי"ז שלא התכוונו להנאה, לר"ש לא מיקרי כלל 'לבישה' ואי"צ לומר כ'בית הלוי' שמוכח מהמשנה בכלאיים שהאיסור הוא עצם ההנאה.

שיטת הר"ן בחולין

הר"ן בחולין בפרק גיה"נ (דף לב מדפי הרי"ף) דן לגבי הנהנה מין נסך, הנאה ע"י ריח, ואומר שאם אדם לא התכוון להריח לא יתחייב, אף שזה פסי"ר שייחנה מהריח, מ"מ באיסוה"נ אין חיוב בפסי"ר ומוכיח זאת ממוכרי כסות שמוכרים כדרכם ובלבד שלא יתכוונו להנאה אף שזה פסי"ר (שלא כתוספות הנ"ל) ומכאן הוכיח שבאיסורי הנאה אין דין פסי"ר, ולא ביאר הר"ן מדוע.

והנה מזה שהר"ן משייך את איסור כלאיים לאיסורי הנאה, ע"כ מוכח ממנו שלמד כ'בית הלוי' שגדר איסור כלאיים הוא ההנאה ולא הלבישה, שאם האיסור הוא הלבישה אין זה נוגע לדבריו שם שעסקו באיסוה"נ דווקא!

אמנם הבאנו שהר"ן בשבת תירץ כמו הרמב"ן וזה מורה שהאיסור אינו איסור הנאה אלא לבישה כנ"ל, אולם וודאי הוא שיש סתירה בר"ן שהרי מתרץ תירוצים שונים לאותה שאלה המנביעים הלכות שונות.

רע"א בשו"ת ס"ח מקשה על הר"ן, דכתוב בגמרא שהרואה כלאיים אצל חברו פושטם אפילו בשוק ושואל רע"א הרי הלבוש אינו יודע בכלל שהבגד מכלאיים והוא מתעסק, ומתעסק לא עובר איסור ולמה שיפשוט מעליו? מזה רוצה להוכיח שמתעסק אינו מותר אלא זה רק סוג שוגג שאין עליו קרבן, שלא כ'מקור חיים'.

רע"א בתוך דבריו אומר שאין ראייה משם, שהרי מתעסק פטור חוץ מחלבים ועריות "שכן נהנה" וא"כ י"ל שה"ה בכלאיים מתעסק חייב שכן נהנה.

והנה יל"ע בדבריו, שהרי סברא זו ש"כן נהנה" עניינה לכאורה הוא דווקא בחלבים ועריות, שגוף האיסור הוא ההנאה מהערווה והחלב, ואם נאמר שבכלאיים האיסור הוא הלבשה הרי שאין זה דומה כלל לחלבים ועריות, ולא שייכת סברת "שכן נהנה", אע"כ מוכח מר"ע שהחפצא של האיסור הוא ההנאה ומתאים למה שהשיג על הרמב"ן.

ו. ביאור הגמרא לפי"ז לשיטת רש"י

ראינו שרש"י הבין ש"העלאה" שבגמרא כאן שהודגמה ע"י "מוכרי כסות" הרי היא כמשנה של מוכרי כסות, שאמנם יש הנאה אלא שאינו מתכוון לה, וכשהגמרא אומרת שאם היה כתוב רק "לא יעלה" הייתי אוסר העלאה, כוונתה היא שיש הנאה אך ללא כוונה לה, אולם אין שום הו"א לאיסור כאשר אין הנאה בכלל.

לאור הבנת רש"י את איסור "לא יעלה" לבדו, מסתבר לומר שהגדרת האיסור הזה תהיה ההעלאה, אולם יש גם צורך בהנאה לרש"י, לכן צריך גם הנאה כתנאי.

ממילא נבין, שס"ד זו תהיה נכונה בין לר"ש ובין לר"י, שהרי לפי הצד שהאיסור הוא ההעלאה בתנאי שיש הנאה, אזי לא יהיה פטור של 'דבר שאינו מתכוון' לר"ש, שהרי האיסור הוא עצם ההעלאה והוא התכוון להעלאה ולא גרע בזה שלא התכוון להנאה, מכיוון שההנאה הינה רק תנאי ולא גוף האיסור ולכן ל"צ להתכוון אליה אלא רק שתהיה, א"כ ההו"א בגמרא, לפי רש"י, מתאימה הן לר"ש והן לר"י.

המשיכה הגמרא: "כתב רחמנא לא תלבש דומיא דלבישה דאית ביה הנאה" ויש לעיין הרי גם בהעלאה יש לרש"י הנאה, אלא שרק אינו מתכוון לה ומה חידש "לא תלבש"? וכי חידש שפטור בגלל 'דבר שאינו מתכוון'?

אם נדקדק בדברי הגמרא נראה שלשונה הוא: "דומיא דלבישה דאית ביה הנאה", ולא כתבה "אית ליה הנאה". היינו, **בלבישה יש הנאה**.

במוכרי כסות אין למוכר הנאה בהעלאה, ההעלאה לא הייתה לשם הנאה, שהרי מיירי לרש"י כשאינו מתכוון להנאה, יש לבישה ודרך אגב יש לו הנאה, א"כ **לו יש הנאה** דרך אגב, והתחדש בפסוק שלא מספיק שללובש יש הנאה, אלא צריך דומיא דלבישה שיש **בלבישה הנאה**, היינו לבישה לצורך הנאה, זה המובן של "לבישה דאית ביה הנאה".

זה השתנה רק אחרי ה"לא תלבש", אך ללא "לא תלבש", אם היינו נשארם רק אם "לא יעלה" היינו אומרים שלאיסור כלאיים די בהעלאה עם תנאי שתהיה הנאה, גדר זה שבעינן העלאה לצורך הנאה שהתחדש ב"לא תלבש" הוא בעצם הגדר שראינו ברמב"ן בשבת שזו עצם הגדרת 'לבישה'.

לפי"ז מבואר רש"י אצלנו ומובן מה חידש הפסוק "לא תלבש", לא שחידש שפטור במוכרי כסות על דבר שאינו מתכוון, דבאמת לא שייך לפטור מטעם דבר שאינו מתכוון שהרי ההנאה הינה תנאי, כאמור, אלא חוסר הכוונה מעקרת את עצם האיסור שענינו 'לבישה' ורק לבישה שלצורך הנאה היא נקראת 'לבישה' ואם לא כיוון לה יהיה פטור גם לפי ר"י וכמובן שלא ניתן ללמוד מהפסוק על פטור 'דבר שאינו מתכוון'.

לפי"ז אף מובנת הגמרא דבאמת אין זה תלוי במחלוקת ר"ש ור"י, בהו"א שיש רק "לא יעלה" חייב כשאינו מתכוון אף לפי ר"ש, שהרי גוף האיסור הוא ההעלאה ולא ההנאה ואילו במסקנה פטור כשאינו מתכוון אף לפי ר"י (וכעת נבאר שאף ר"י מסכים להגדרה זו, דלא כמו שביארנו לעיל ברמב"ן כדי לתרץ את שאלת רע"א, כי להלן נראה שלדעת רש"י לא צריך להגיע לתירוץ זה).

ניתן להוסיף לזה דיוק - בהו"א, אם היה כתוב רק "לא יעלה" אומרת הגמרא שהיינו אומרים ש"כל דרך העלאה אסור" ויש להבין מה משמעות המילה 'דרך' לענייננו?

רש"י בשבת בדף כט ע"ב אומר שלבישה צריך הנאה "כדרך כל הלובשים" והתקשה רש"י הרי בהעלאה הדרך היא לשים עליו בגד אף שאינו נהנה וזה "דרך העלאה" ותירץ שזו

גזה"כ שיהיה דומיא דלבישה, מדויק ברש"י שאם היה כתוב רק "לא יעלה" הרי שהסיבה שהיה חייב בלא הנאה היא שכל "דרך העלאה" אסורה ודרכה של העלאה היא ללא הנאה, וזו הסיבה שאי"צ הנאה ולא סתם של"צ הנאה, דכל זה שצריך הנאה זה רק בגלל שמושג "לבישה" הוא רק כשנהנה, זה "דרך לבישה" ונראה שלשון הגמרא "דרך העלאה" הוא מקור גדול לרש"י כפי שכתב במסכת שבת וכפי שאנו מבארים אותו כעת, שהשאלה היא מהו מושג "לבישה" ומושג "העלאה", זו הכוונה "דרך".

א"כ, רש"י ביומא דף סט שכתב שמ"לא תלבש" למדנו "דהעלאה דומיא דלבישה דאית ביה הנאת חימום הוא דאיתסר" אינו סותר לרש"י כאן, דבאמת לבישה לימדה שצריך כוונה להנאה כי זה מושג לבישה כנ"ל.

לפי"ז ייצא שאחרי הפסוק "לא תלבש" באמת לכו"ע מוכרי כסות צריכים להיות מותרים שכן אינם מתכוונים בלבישתם להנאה, וא"כ קשה כיצד הגמרא בשבת אומרת שלפי ר"י אסור ולהנ"ל מה זה קשור למחלוקת ר"ש ור"י?

זו הייתה שאלת רע"א על הרמב"ן שנשאר בה בצ"ע ואף שתירצנו לעיל אליבא דהרמב"ן מ"מ עיין לקמן מה שנאמר בזה אליבא דרש"י.

ז. ביאור הרמב"ם בעניין אהל כלאיים עפ"י זה

הרמב"ם בהלכות כלאיים פרק י הלכה יב פסק: "כלאי בגדים מותר לעשותם ולמכרם ואין אסור אלא ללבוש אותן או להתכסות בהן בלבד שנאמר 'לא תלבש שעטנז' ונאמר 'לא יעלה עליך', העליה שהיא דרך לבישה אבל אהל שהוא כלאיים מותר לישב תחתיו".

מבואר ברמב"ם שעל אהל שעשוי כלאיים לא חייב משום כלאיים, מפני שבעיני העלאה דומיא דלבישה והרי ליהנות מאהל אינו דומיא דלבישה.

רואים ברמב"ם שדבר נוסף חוץ מעניין ההנאה נלמד מ"דומיא דלבישה", ולכאורה אלו שני דינים שונים: מה שהגמרא כאן מיעטה שבעיני הנאה ואילו הרמב"ם למד דין נוסף, לגבי אהל, שאע"פ שבאמת יש שם הנאה אך מכיוון שאינו מונח על גופו ממילא אינו "דומיא דלבישה" ומותר, ויש לעיין כיצד הרמב"ם לומד דין אחר ממה שהגמרא למדה?

לפי מה שביארנו, מה שהגמרא מיעטה העלאה כי חסר בהנאה ואין זה דומיא דלבישה, אינו מיעוט סתם בדין הנאה, שאז נאמר שבציור של הרמב"ם באהל, שיש הנאה, הרי זה ממילא דין אחר מהגמרא, אלא יסוד הדין בגמרא הוא שבעיני מושג של 'לבישה', ועניין

ההנאה נועד להגדיר את מושג ה'לבישה', זה מה שהתחדש בגמרא וא"כ אהל שלא מונח על גוף האדם מתמעט ג"כ ממושג 'לבישה' ואין זה דין חדש, ואף שיש לנו שתי סיבות שונות למה אין זו צורת לבישה, אולם היסוד הוא אחד וזה מדויק ברמב"ם "העליה שהיא דרך לבישה".

ח. מסקנת הגמרא לפי רש"י ויישוב שאלת הראשונים

ממשיכה הגמרא: "ואי כתב רחמנא לא תלבש הו"א דווקא לבישה דנפיש הנייתה אבל העלאה (לקמן כותבת הגמרא "דלא נפיש הנייתה") לא, כתב רחמנא לא יעלה עליך".

ויל"ע על דברי הגמרא האלו:

1. לפי הבנת הראשונים בסוגיה שב'לא יעלה' אין בכלל הנאה, לא מובן מדוע הגמרא אומרת שבהעלאה "לא נפיש הנייתה", הרי אין בכלל הנאה?

2. אם "לא תלבש" אומר שצריך לבישה שיש בה הנאה, מה הפירוש שהו"א שהעלאה שלא נפיש הנייתה לא אסורה, וכי היכן מצינו שבאיסוה"נ מחלקים אם יש הרבה הנאה או מעט הנאה? מה עניינה של קצת הנאה?

3. עוד יל"ע למה הגמרא צריכה לומר טעם מדוע הייתי אומר שעל העלאה לא חייב, הרי פשוט שאם כתוב רק "לבישה" אזי רק לבישה נאסרה, ואילו העלאה אינה לבישה אלא רק מתכסה בבגד וא"כ למה שתיאסר?

נתחיל מהשאלה האחרונה - אם הגדרת לבישה הייתה מצד אופן שימת הבגד על הגוף אכן היה מקום להקשות כנ"ל, שפשוט הוא שהעלאה שזו צורת התכסות אחרת אינה בכלל, אולם ראינו שמה שמגדיר את ה'לבישה' ככזו, זו העובדה שמטרתו הייתה לצורך הנאה מהבגד ועניין ההנאה מרכזי כאן ולא הלבישה החיצונית, דאף אם יעשה לבישה כצורתה החיצונית אך לא לשם הנאה לא יתחייב, א"כ לכאורה גם כשמעלה ע"ע כמו מוכרי כסות, אף שלא מעלה כדי ליהנות מהבגד אלא לצורך אחר מ"מ בפועל מתחמם מדבר המונח על גופו ומגיעה אליו הנאה מהבגד וא"כ מדוע לא תיכלל העלאה בלבישה ומה ההבדל ביניהם?

לכן באה הגמרא ואומרת שבלבישה "נפיש הנייתה" ובהעלאה לא. מה פירוש "נפיש" ולמה זה חשוב?

אלא אין כוונת הגמרא ב"נפיש" ו"לא נפיש" להרבה ומעט בכמות, שמחמם פחות, אלא כשאנו באים להגדיר את הלבישה הרי שמייחד אותה לא מה שיש הרבה הנאה, אלא לבישה פירושה העלאת בגד לצורך הנאה זה נקרא "נפיש" שההנאה הגיעה באופן ישיר ומכוון ולא שמוודים אותה בכמות, "העלאה" אינה לצורך הנאה אלא מעלה ע"ע וממילא נהנה, כשאתה עושה לצורך הנאה זה נקרא "נפיש הנייתה", היינו שההנאה הגיע במכוון ולא בדרך אגב.

(אמנם בגמרא בשבת בדף כז אומרת "ומה לבישה דקא מיתהני כולי גופיה מכלאיים... העלאה לא כ"ש", נראה ממנה שהחילוק הוא כמותי במידת ההנאה אך לא מובן לי עניין זה במציאות, שהרי יכול גם ללבוש על חצי גוף ויכול להעלות על כל הגוף וגם לא בסברא וצ"ע משם)

א"כ, אומרת הגמרא שאם היה כתוב רק 'לא תלבש' היינו אומרים שצריך לבישה לצורך הנאה, אבל העלאה שהיא לא לצורך הנאה אלא לצורך אחר כגון להראות לקונה, יש לו מטרה אחרת בהעלאה והוא דרך אגב גם נהנה ומתחמם מהבגד, זו לא לבישה שמובנה לצורך הנאה, והיינו אומרים שפטור וא"כ במוכרי כסות היינו אומרים שפטורים לכו"ע.

לכן כתבה התורה גם "לא יעלה" שגם בהעלאה שהיא אינה לצורך הנאה, חייבים, ולמה באמת חייבים?

"לא יעלה" חידש שלא צריך שהלבישה תהיה לצורך הנאה, אבל צריך שתהא הנאה.

מה הצורך שתהיה הנאה כדי שיהיה איסור?

אם הצורך בהנאה הוא רק כתנאי בעלמא כמו שלמדנו ברש"י בתחילת הסוגיה, כשהיה כתוב רק "לא יעלה", הרי שלזה היה די לכתוב רק "לא יעלה" ולמה כתוב גם "לא תלבש"?

הצירוף של שניהם יחד אומר שאמנם לא צריך את ההנאה כמגדירה את הלבישה, היינו לבישה לצורך הנאה שרק זה קרוי לבישה שהרי זה אין בהעלאה, אך מאידך א"א לומר שההנאה נצרכת רק בתור תנאי כי אז לא היה צריך את "לא תלבש", אע"כ מצירוף שניהם ללא אחד אנו מקבלים שההנאה זה החפצא דאיסורא והאיסור הוא ההנאה ולא איסור

לבישה, כי העלאה אינה לבישה שהרי לא לובש כדי ליהנות, ויוצא מהכל יחד למסקנה שצריך את ההנאה כי זה החפצא דאיסורא כמו שהבין 'בית הלוי'.

כמובן שכל זאת אם אנו לומדים כמו הפשטות שלבישה והעלאה זה איסור אחד ולא אחד ונכתב בשני אופנים רק כדי לגלות על הדינים ואכן רוב מוני המצוות מונים זאת כלאו אחד (אולם בה"ג מנה כשני לאוים וא"כ לפיו אלו שני איסורים נפרדים).

כעת, מה יהיה במוכרי כסות שהם נהנים ללא כוונה? זו בדיוק תהיה מחלוקת ר"י ור"ש בדיון מי שאינו מתכוון לעצם האיסור, והאיסור כאמור הוא ההנאה.

א"כ, בתחילת הסוגיה כשדנו על "לא יעלה" לבד ו"לא תלבש" לבד שם לא יחלקו ר"י ור"ש, אולם למסקנה שהאיסור הוא שילוב שבין השניים והגענו להגדרה שהאיסור הוא ההנאה הרי שיחלקו ר"י ור"ש במוכרי כסות כיוון שלא התכוונו להנאה, וניחא שהגמרא בשבת ופסחים אומרת שהמשנה של מוכרי כסות תלויה במחלוקת ר"י ור"ש, דכך באמת יוצא לפי המסקנה ולא תיקשה למסקנה לרש"י שאלת רע"א.

הרמב"ן עצמו וודאי לא למד כך במסקנה, שהרי לשיטתו הגדרת האיסור אחרת וכמו שביארנו למעלה ולכן כדי לתרצו משאלת רע"א היינו צריכים לומר שכל הגדרתו דווקא לפי ר"ש.

שאלת הראשונים על רש"י דלפיו לא מובן איך זה תלוי בר"י ור"ש נשאלה בשלב הראשון בסוגיה, אולם לרש"י יוצא שבאמת בשלב הראשון של הסוגיה אין זה תלוי בר"י ור"ש, וזה בדיוק היה נידון הגמרא כאן, מהו גדר האיסור, ובשלבים הראשונים שהגדר הוא או "לא תלבש" או "לא יעלה" זה באמת לא היה תלוי בר"י ור"ש, אך למסקנה שעולה שהאיסור מורכב משני הפסוקים יחד ואז יוצא שההנאה היא האיסור, ממילא אם נהנה בלא כוונה הגענו למחלוקת ר"ש ור"י ולכן הגמרא בשבת ופסחים תולה זאת במחלוקתם.